

"בְּעוֹמְדֵנוּ עַל סֵף הַשָּׁנָה הַחֲדָשָׁה, הַבָּאָה עֲלֵינוּ וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוֹבָה, בְּמִצַּב שֶׁל תְּקוּהָ וְהַתְּעוּדוֹת לְעוֹמַת כָּל הַדִּיקָאוֹן אֲשֶׁר עָבַר עֲלֵינוּ בְּשָׁנָה זוֹ, הַעוֹמַדָּת לְחִלּוֹף מוֹל עֵבֶר פְּגִינּוֹ, וּמִמְעַמְקֵי הַלֵּב נֹאמֵר עֲלֵיהֶם 'תִּכְלָה שָׁנָה וְקַלְלוֹתֶיהָ וְתַחַל שָׁנָה וּבִרְכוּתֶיהָ', וְאֵנוּ נֹזְקִים לְפִשְׁפוֹשׁ הַמַּעֲשִׂים וְלַהֲתַקְרְבוֹת לְאוֹרֵחַ הַתְּשׁוּבָה, הַמְּבִיאָה גְּאוּלָּה וְרִפּוּאָה לְעוֹלָם, לְפִי מִצְבָּנוּ בְּעוֹלָם בְּכֻלּוֹ, וּבִאֲרֵץ יִשְׂרָאֵל שֶׁלֵּנוּ בְּפֶרֶט, הֵנּוּ צְרִיכִים לְצִיּוֹן אֶת הַגּוּוֹן הַמִּיּוֹחַד הַדְּרוֹשׁ לְהִיּוֹת מוֹבֵלֵט אֲצֵלְנוּ בְּכִיוּן הַיְסוּדִי הַזֶּה.

דוֹמָה לָנוּ שֶׁהֵנּוּ מִחֻלְקִים לְשָׁנֵי מַחֲנוֹת. תְּמִיד רְגִילִים לְצַלֵּל אֲצֵלְנוּ בְּשָׁנֵי הַשְּׁמוֹת הַמְּהֻיָּם אֶת הַקְּהָל שֶׁלֵּנוּ בְּכֻלּוֹ, וְהֵם 'חֲרָדִים' ו'חוֹפְשִׁים'. שְׁמוֹת חֲדָשִׁים, אֲשֶׁר מֵאֵז לֹא הָיוּ רְגִילִים לְהִיּוֹת מִתְּבַטָּאִים אֲצֵלְנוּ כֻּלָּל. יָדַעְנוּ שֶׁאֵין בְּנֵי-הָאָדָם שׁוֹיִם בְּמִדְרָגוֹתֵיהֶם, בְּיַחֲוֹד בְּמָה שְׁנוֹגַע לְתוֹכְנָם הַרוּחָנִי, שֶׁהוּא יְסוּד הַחַיִּים, אֲבֵל שִׁיחִיָּה שֶׁם מוֹגְבֵל וּמִיּוֹחַד לְכַךְ, הַמְּתַאֵר סִיעוֹת וּמַפְלְגוֹת - מִזֶּה לֹא יָדַעְנוּ. וְכַדוּמָה שְׁבָזָה וְדָאֵי יֵשׁ לָנוּ לֹמֵר שִׁיחִימִים הָרֵאשׁוֹנִים הָיוּ טוֹבִים מֵאַלְהֵי, וְהַלּוּאֵי שֶׁנוֹכַח לְהַשְׁכִּיחַ מֵאִיתָנוּ בְּכֻלָּל אֶת אֱלֹהֵי שָׁנֵי הַשְּׁמוֹת, הַעוֹמְדִים לָנוּ לְשִׁטָּן עַל דֶּרֶךְ הַחַיִּים הָאֵיתָנִים וְהַטְּהוּרִים הָרְאוּיִים לְהִיּוֹת שְׁבִים אֲלֵינוּ בְּאוֹר ד' אֲשֶׁר יֵאִיר לָנוּ.

הַהִבְלָטָה שֶׁל שָׁנֵי הַשְּׁמוֹת הַלָּלוּ וְהַהִסְכָּמָה הַדְּמִיוֹנִית הַמְּקַשֶּׁרֶת אֶת הָאִישִׁים הַפְּרִטִּים, שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם יִתְאַמֵּר לֹמֵר: 'אֲנִי הֵנְנִי מִמְּחִנָּה זֶה', הַשְּׁנִי אֹמֵר גַּם הוּא: 'אֲנִי הֵנְנִי מִמְּחִנָּה זֶה', וְכָל אֶחָד וְאֶחָד הוּא מְרוּצָה מִעַמְדָּתוֹ, הָרִי הוּא סוֹתֵם אֶת הַדֶּרֶךְ שֶׁל הַתִּיקוֹן וְשֶׁל הַהֲשַׁתְּלֻמוֹת מִשְׁנֵי הַצַּדִּים. ה'חֲרָד', כְּלוֹמֵר: מִי שֶׁהוּא חוֹשֵׁב אֶת עֲצָמוֹ שֶׁהוּא שִׁיךְ לְמַחֲנָה זֶה, שְׁקוֹרָאִים לוֹ 'חֲרָדִים', הָרִי הוּא מִבֵּית הַבַּטָּה מִלְּמַעְלָה-לְמַטָּה אֶל הַמַּחֲנָה הַשְּׁנִי, 'הַחוֹפְשִׁים'. וּבְמָה שְׁנוֹגַע לְמַחֲשָׁבוֹת שֶׁל תִּיקוֹן, שֶׁל חִפּוּשׁ מַעֲשִׂים וְשֶׁל תְּשׁוּבָה - הֲלֹא מִיד הוּא שׁוֹלַח סְקִירַת-עֵין אֶל הַמַּחֲנָה הַשְּׁנִי הַעוֹמֵד לִפְנֵינוּ בְּכָל מַעְרוֹמוֹ מִתּוֹרָה וּמִצְוֹת, וְהוּא חוֹשֵׁב בְּדַעְתּוֹ שֶׁהַתְּשׁוּבָה בְּמִלּוּא מוֹבֵנָה הֲלֹא שָׁם הִיא דְרוּשָׁה, אֲלֵיהֶם הַדְּבָרִים מְכוּוֹנִים, לְהֵם וְלֹא לוֹ. וְה'חוֹפְשִׁים', כְּלוֹמֵר: מִי שֶׁהוּא עוֹמֵד בְּזֶה הַמַּחֲנָה שֶׁהוּא מִתְאַמֵּר בְּשֵׁמוֹ הַמוֹדְרָנִי הַזֶּה, הָרִי הוּא בְּנֹדָאֵי חוֹשֵׁב, שֶׁכָּל הַרְעִיּוֹן שֶׁל תְּשׁוּבָה הָרִי הוּא נוֹסֵחַ 'חֲרָדִי', שֶׁאֵינוּ שִׁיךְ לוֹ כֻּלָּל. וְנִמְצָא, שֶׁמִּכָּאֵן וּמִכָּאֵן הֵנּוּ עוֹמְדִים קְרָחִים, וּמוֹצָא לְרִפּוּאָת מְכַאֲבֵינוּ הַנִּפְשִׁים מֵאֵין יוֹבֵא?

זֶהוּ הַעֵיכּוֹב הָאֶחָד. וְעוֹד עֵיכּוֹב שְׁנִי, מֵה שֶׁהוּא אֵינוּ קָל מִן הָרֵאשׁוֹן: כְּמוֹ קִיר בְּרוֹזֵל עוֹמֵד לִפְנֵינוּ בֵּין מַחֲנָה לְמַחֲנָה, וְהַהֲאָרָה הַכֻּלְלִית מִמְּקוֹר הָאֲחָדוֹת הָאֲלֵקִית הַקְּדוּשָׁה הַמוֹכְרַחַת לְהִיּוֹת שׁוֹרָה עַל יִשְׂרָאֵל הַגּוֹי כּוֹלוֹ, הָרִי הִיא כְּמוֹ מִתְּעַלְמַת מַעֲיִנֵינוּ, וְהֵנּוּ מִמְּשִׁים כְּעִינֵי רִים בְּאֶפְלָה.

אֵין לָנוּ עֲצָה אַחֲרָת, אֲמֵנָם, כִּי אִם לְהַסִּיר אֶת שְׁמוֹת הַבְּעֵלִים הַלָּלוּ מֵעַל מַחֲנוֹתֵינוּ. בְּאֵמֶת, לֹא שְׁנֵי מַחֲנוֹת כִּי אִם שְׁלוֹשָׁה מַחֲנוֹת הֵנּוּ מוֹנִים מֵאֵז. מִסוֹרֶת יִשְׁנָה הִיא שִׁיבּוֹרִי הוּא כּוֹלֵל בְּמוֹבְנוֹ - כְּפִי הַנּוֹטְרִיקוֹן שֶׁלּוֹ - "צְדִיקִים בִּינוֹנִים וְרָשָׁעִים", אֲבֵל זֶהוּ דוּוֹקָא תְּאוּרִי אִישִׁי, וְעַל כָּל אָדָם בְּפֶרֶט לְמַדְנוּ שִׁיחִיָּה כָּל הָעוֹלָם כּוֹלוֹ אֹמְרִים עֲלֶיךָ 'צְדִיק אַתָּה' - הִיָּה בְּעֵינֶיךָ כְּרָשָׁעִי (נְדָה לְעִי"ב). וְטוֹב מֵאֵד לְאָדָם שִׁיחִיָּה שְׁקוֹעַ לְחֶשֶׁב חֶשְׁבוֹן עֲצָמוֹ וְלַחֲטוּט בְּמוֹמִיּוֹ הַנִּפְשִׁים, וְלְהִבִּיט בְּעֵין יָפָה עַל אַחֲרִים, שִׁיכֵל בְּאֵמֶת לְהִיּוֹת שֵׁשׁ בְּמִצְפּוֹנָם גַּם אוֹצֵר טוֹב הַסְּמוּי מִן הָעֵין.

והננו צריכים להחליט, כי כוח כמוס של הצעדה לטובה ישנו בכל המחנות ובכל אישי האומה, וביחוד בכל אלה שהערך הכללי של ישראל ותקנותו יקרים להם באיזו מידה שהיא.

נתוודע איש אל אחיו בשם ישראל הכללי, לא בשם מפלגתי ומחנותי.

נדע, שיש לנו בכל מחנה הרבה מה לתקן והרבה מה לקבל מהאור והטוב זה מזה, ואז תופיע עלינו האורה העליונה הכללית אשר בה ניושע תשועת עולמים, ותתקיים בנו התפילה המקודשת קודש-קודשים, שהננו עתידים להביעה בכל כך המות-נפש 'ויעשו כלם אגדה אחת, לעשות רצונך בלבב שלים' (מאמרי הראיה עמ' 77-76, מתוך "היסוד" גליון ס', כ"ו אלול תרצ"ג)

"ראית איש חכם בעיניו - תקנה לקסיל ממנו" (משלי כו, יב) "...כי החכם בעיניו יספיק לו מה שהוא בו מהחכמה, לפי דעתו, ולא משתדל לקנות ממנה עוד. ואולם הכסיל שאינו חכם בעיניו מכיר חסרונו וישתדל בקנן החכמה" (רלב"ג, שם). "...אבל איש שהוא חכם בעיניו ולא יראה בעיניו אינותו לאינות אלא לחכמה - אז אין לו תקוה..." (הגר"א, שם)

"...ודבר זה הודיעונו חכמינו זכרונם לברכה באומרם 'נוח לו לאדם שלא נברא יותר משנברא, ועכשו שנברא - יפשוט במעשיו, ואכא דאמרי משמש במעשיו'. ותראה ששני הלשונות הם שתי אזהרות טובות ומועילות מאד, כי הנה הפשוט במעשים הוא לחקר על כלל המעשים ולהתבונן בו, הנמצא בהם מעשים אשר לא יעשו, אשר אינם הולכים על פי מצוות ד' וחקיו, כי כל אשר ימצא מאלה יבערם מן העולם, אך המשמש הוא החקירה אפלו במעשים הטובים עצמם, לחקר ולראות היש בענינם איזה פניה אשר לא טובה, או איזה חלק רע שיצטרף להסירו ולבערו, והרי זה כמשמש בבגד - לבחן הטוב וחק הוא, או חלש ובלוי, כן משמש במעשיו - לבחן תכונתם בתכלית ההבחנה עד שישאר זך ונקי. כלל הדבר: יהיה האדם מעין על מעשיו כלם ומפקח על כל דרכיו..." (רבי משה חיים לוצאטו, מסילת ישרים, פרק ג)

"...אופני התיקון: איך להסיר את המקולקל ובמה למלא את מקומו, איך לתקן את הבינוני לעשותו טוב, איך לחזק את הטוב..." (אדמו"ר רבי יוסף יצחק מליובאוויטש, כללי החינוך וההדרכה, יד)

"כשם שצריכים להעלות את המדות והמחשבות הרעות לשרשן, כדי לתקן ולמתקן, כן צריכים להעלות את המדות והמחשבות הקטנות - אף על פי שהן טובות, אבל אינן במעלה גדולה ומאירה - למקור שרשן, ולהאירן באור של גדלה. וכשם שמועילים לעולם כלו בעליות המדות והמחשבות הנפולות, כך ויותר מועילים ומטיבים לעולם על ידי העלאתן של המדות והמחשבות הקטנות כשעולות לאורה גדולה. ומדה זו, של העלאת דברים קטנים לגדלות, אינה פוסקת בכל עת ובכל שעה, והיא התשובה הגמורה, שצדיקים גמורים באים על ידה להיות עולים במעלות בעלי תשובה" (הראי"ה קוק, אורות התשובה, יד; א)